

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 299429 23 Rev
Banjaluka, 04.7.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću koje čine sudije: Tanja Bundalo, kao predsjednik vijeća, Biljana Tomić i Gorjana Popadić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z.B.BH d.d. S., koga zastupa punomoćnik D.S., advokat iz B., protiv tužene S.M. iz B., koju zastupa punomoćnik K.K., advokat iz B., radi duga, vrijednost predmeta spora: 81.352,98 KM i pravnoj stvari tužene, kao tužiteljice S.M. iz B. protiv tužitelja, kao tuženog Z.B.BH d.d. S., radi utvrđenja, vrijednost predmeta spora: 51.785,05 KM, odlučujući o reviziji tužene S.M. izjavljene protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 299429 22 Gž od 14.12.2022. godine, na sjednici održanoj dana 04.7.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 299429 19 P od 02.6.2022. godine obavezana je tužena-protivtuželjica, S.M. (u daljem tekstu: tužena) da tužitelju-protivtuženom Z.B.BH d.d. S. (u daljem tekstu: tužitelj) na ime duga po osnovu Ugovora o nenamjenskom kreditu broj: ... od 30.12.2014. godine, isplati iznos od 81.352,98 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 23.8.2021. godine, kao dana sačinjavanja nalaza i mišljenja vještaka, do isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.331,63 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.6.2022. godine do isplate, dok je odbijen zahtjev tužitelja za nadoknadu troškova preko dosuđenog iznosa.

Istom presudom odbijen je protivtužbeni zahtjev da se utvrdi da je ništav Ugovor o nenamjenskom kreditu broj: ..., zaključen dana 30.12.2014. godine između tužitelja kao povjerioca i tužene kao dužnika, što bi tužitelj bio dužan priznati i trpiti, te tuženoj nadoknadi troškove postupka.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 299429 22 Gž od 14.12.2022. godine, žalba tužene je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena, u osporenom dosuđujućem dijelu, kojim je udovoljeno tužbenom zahtjevu, tako da je tužena obavezana da tužitelju isplati iznos od 51.785,05 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na iznos glavnog duga od 47.047,26 KM počev od 21.01.2019. godine do isplate i na ime troškova parničnog postupka iznos od 4.948,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 02.6.2022. godine do isplate, dok je zahtjev

tužitelja za isplatu zakonske zatezne kamate na preostali iznos glavnog duga, te troškove postupka preko dosuđenog iznosa, odbijen.

Žalba tužene, izjavljena na dio prvostepene presude kojim je odbijen protivtužbeni zahtjev, je odbijena i prvostepena presuda u tom dijelu potvrđena, te je odbijen i njen zahtjev za nadoknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.535,62 KM.

Blagovremenom revizijom tužena pobija drugostepenu odluku iz razloga propisanih odredbom člana 240. stav 1. tačka 1) i 2) Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP). Predlaže da se revizija usvoji i osporena presuda preinači tako da se usvoji njena žalba i preinači prvostepena presuda tako da se odbije tužbeni, a usvoji protivtužbeni zahtjev, te tužitelj obaveže da joj nadoknadi troškove cijelog postupka, ili da se drugostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužitelj nije odgovorio na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da mu na ime duga iz ugovora o kreditu, isplati iznos 81.352,98 KM sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka, te protivtužbeni zahtjev tužene za utvrđenje ništavosti navedenog ugovora o kreditu.

Odlučujući o stavljenim zahtjevima, po provedenom dokaznom postupku, prvostepeni sud je utvrdio: da je dana 30.12.2014. godine između tužitelja i tužene zaključen ugovor o nenamjenskom kreditu kojim je tužitelj kao povjerilac odobrio tuženoj kao dužniku kredit u iznosu od 50.000,00 KM, sa rokom vraćanja od 120 mjeseci (četiri godine) u mjesečnim anuitetima od 633,11 KM, sa efektivnom kamatnom stopom od 9,91 %; da je odobreni iznos isplaćen na račun tužene (otvoren u tu svrhu kod tužitelja); da je prema pregledu stanja kreditne partije, na dan 30.12.2016. godine, evidentno da stanje duga po predmetnom kreditu iznosi 51.785,05 KM; da je posljednja opomena pred utuženje sa obavještenjem o raskidu ugovora o kreditu, dostavljena tuženoj 23.12.2016. godine; da, prema nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke od 26.8.2021. godine, ukupno potraživanje po navedenom kreditu, na dan izrade nalaza, iznosu od 81.352,98 KM.

Na ovim činjenicama, tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev.

Dalje je utvrđeno: da je tužena bila zaposlena kod poslodavca M.S. d.o.o. B. od 19.5.2014 godine, na poslovima kuvara; da je N.Đ., kao prokurista društva M.S. d.o.o. B., dana 16.10.2015. godine, dao notarski ovjerenu izjavu da je u potpunosti saglasan da M.S. u cjelini izvrši otplatu kredita koji je predmet ovog spora i da garantuje korisniku kredita (tuženoj) da će rate kredita redovno plaćati prema otplatnom planu po ugovoru, te da M.S. potvrđuje da je navedena kreditna sredstva iskoristila za potrebe rada društva i saglasna je da će kreditna sredstva otplatiti u cjelini, a po mogućnosti i prije ugovorenog roka; da je dana 06.4.2016. godine nad društvom M.S. d.o.o. B., otvoren stečajni postupak; da je Okružno javno tužilaštvo Banjaluka aktom broj: ... od 11.11.2020. godine donijelo naredbu o nesprovođenju istrage (koju je prijavom inicirala tužena) protiv N.Đ. (prokuriste društva M.S.), M.G.1 i M.G.2. (osnivača i direktora navedenog privrednog društva) zbog krivičnog djela prevare i protiv Ž.K. (radnika tužitelja koji je radio na obradi predmetnog kredita) zbog krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja, jer da nema osnovane sumnje da su označena lica počinila navedena krivična djela, budući da je

tužena potpisala predmetni ugovor o kreditu i druga prateća akta potpuno svjesna svih okolnosti pod kojim se taj ugovor sačinjava i u koju svrhu; da je njena plata tada iznosila 620,00 KM u bruto iznosu; da joj je poslodavac prije podizanja kredita obračunao i isplatio 3 plate u iznosu od po 1.500,00 KM i na taj iznos obračunao i odgovarajuće doprinose, te na osnovu toga izdao potvrdu za banku o visini plate.

Na ovim činjenicama tužena temelji svoj protivtužbeni zahtjev.

Kod takvog činjeničnog stanja, prvostepeni sud nalazi, budući da tužena ne ispunjava svoju ugovornu obavezu (plaćanja ugovorenih rata) slijedom čega je cijeli iznos kredita dospio na naplatu, a da je ugovor o kreditu u svemu sačinjen saglasno odredbi člana 1065. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) te da su ugovorne strane u obligacionom odnosu dužne da izvrše svoje obaveze i odgovorne su za njeno izvršenje, a visina dugovanja utvrđena vještačenjem po vještaku ekonomske struke, pa slijedom takvih zaključaka odbija protivtužbeni zahtjev, a usvaja zahtjev tužitelja i obavezuje tuženu da mu isplati iznos od 81.352,98 KM, sa pripadajućom kamatom od dana vještačenja, temeljeći takvu odluku i na odredbama člana 10, 17, 262, 65. i 103. ZOO.

Za razliku od prvostepenog suda, drugostepeni sud nalazi da je zahtjev tužitelja osnovan samo u dijelu kojim traži vraćanje glavnice kredita (47.047,26 KM), ugovorenu redovnu kamatu (4.388,16 KM) i ugovorenu zateznu kamatu (349,63 KM), ukupno 51.785,05 KM, sa zateznom kamatom od dana utuženja, pa saglasno tome preinačava prvostepenu presudu kao u izreci svoje odluke.

Drugostepena odluka je pravilna i zakonita i navodima revizije tužene nije dovedena u ozbiljnu sumnju.

Odredbom člana 66. stav 1. ZOO je propisano, da prividan ugovor (na kojoj tvrdnji tužena temelji zahtjev za utvrđenje da je predmetni ugovor o kreditu ništav) nema dejstva među ugovornim stranama. Ugovor zaključen između ugovarača je prividan (fiktivan, simulovan), ukoliko su se oni sporazumjeli da ono što je u ugovoru predviđeno kao prava i dužnosti jedne ili obe stranke, između stranaka ne važi, te da takav ugovor, takvom svojom sadržinom, među strankama ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo. Drugačije rečeno, prividan ugovor jeste onaj ugovor koji nije sklopljen saglasnošću volja ugovornih strana, nego je nastao saglasnošću volja ugovornih strana da se samo stvori privid (fikcija) o sklapanju ugovora.

S obzirom na stanje činjenica u ovom predmetu, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da tužena nije dokazala da se u konkretnom slučaju, u vezi sa zaključenjem spornog ugovora o kreditu između nje, kao korisnika kredita i tužitelja, kao davaoca kredita, radi o simulovanom (prividnom) pravnom poslu (kako tvrdi tužena), odnosno da tužitelj i tužena “nisu imali namjeru stvarno zaključiti niti izvršiti” predmetni ugovor. Ako je takva namjera postojala kod tužene, sasvim je izvjesno da takva svijest nije postojala kod tužitelja kao davaoca kredita, niti se to čini logičnim. Naime, u konkretnom slučaju se radi o nenamjenskom kreditu, pa tužitelj nije imao obavezu provjeravati u koju svrhu ga tužena diže i kako ga troši. Ako je i postojao dogovor između tužene i njenog poslodavca da se predmetni kreditni iznos stavi na raspolaganje poslodavcu, kod činjenice da provedeni dokazi ne upućuju na zaključak da je za taj dogovor znao tužitelj, a kamoli da je u njemu učestvovao, taj dogovor može biti od uticaja samo na regulisanje odnosa između tužene i njenog

poslodavca, a ne na rješenje ovog spora. Ovo i pod uslovom da je poslodavac tužene, a ne ona, u prvo vrijeme vraćao ugovorene rate kredita jer, saglasno odredbama iz člana 296. ZOO, obavezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treće lice, a vjerovnik je dužan primiti takvo ispunjenje, pogotovo ako se dužnik tome ne protivi.

Tačno je da je odredbom člana 981. Zakona o bankama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 44/03, 74/04, 116/11 i 5/12) koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja spornog ugovora propisano da je banka obavezna da prije zaključenja ugovora o kreditu, između ostalog, procjeni kreditnu sposobnost korisnika. Međutim, suprotno tvrdnji tužene, utvrđeno činjenično stanje ne ukazuje da tužitelj kao davalac kredita, nije procjenio i provjerio njenu kreditnu sposobnost kao korisnika kredita. Tužena gubi iz vida nespornu činjenicu, da je tužitelju uz zahtjev za kredit dostavila potvrdu poslodavca da njena plata iznosi 1.500,00 KM mjesečno. Zato okolnost koju sada ističe, da je ta plata bila daleko niža i da nije dokazano da je tužitelj to znao, niti je morao znati, nije mogla ishoditi drugačiju odluku. Visina plate se u pravilu i dokazuje potvrdom poslodavca, u cilju osiguranja banke kao davaoca kredita da će korisnik biti u mogućnosti vraćati podignuti kredit.

Obaveza tužene je, prema izloženom, zasnovana na zaključenom nenamjenskom ugovoru o kreditu za koji nije dokazano da je ništav u smislu odredbe člana 103. u vezi sa članom 66. ZOO. Zato drugostepeni sud nije pogriješio kada je udovoljio tužbenom zahtjevu u navedenom iznosu, a takva odluka nalazi svoje utemeljenje u odredbi člana 17. stav 1. ZOO, prema kojoj su stranke u obligacionom odnosu dužne izvršiti svoju obavezu i odgovorne su za njeno ispunjenje i u odredbi člana 262. stav 1. istog zakona, prema kojoj vjerovnik (ovdje tužitelj) u obligacionom odnosu ima pravo od dužnika (ovdje tužena) zahtjevati ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi, kao i u odredbi člana 148. stav 1. ZOO, prema kojoj ugovor stvara prava i obaveze za ugovarače.

S obzirom na izloženo ni ostali revizioni navodi (koji se iscrpljuju u pokušaju dokazivanja da se radi o prividnom ugovoru) nisu mogli ishoditi drugačiju odluku, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, temeljem odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić